

KATSAUS ILMASTOTYÖN ETENEMISEEN VÄPPI-KUNNISSA



Metsäkeskus

LAPIN AMK⁷
Lapland University of Applied Sciences



S Y K E



Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020



Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

TOTEUTUS

Katsaus liittyy osaltaan hankkeen toimenpiteeseen:

Seurataan energiatehokkuuteen ja vähähiilisyteen tähtäävien suunnitelmien toteutumista.

Käytännön toteutus kevään 2021 aikana, teemahaastatteluihin perustuen

Tehtävän tavoitteena oli tuottaa katsaus mm. seuraaviin näkökulmiin:

- Millaisia ilmastotyötä edistäviä toimia kunnassa on tehty viime vuosina?
- Mitkä toimenpiteet kunta näkee nykyhetkessä merkittävimpinä?
- Millaista lisätietoa jatkossa tarvittaisiin tai millaisia toimenpiteitä kunnan näkökulmasta alueella jatkossa tulisi edistää?

SISÄLTÖ

Keskustellen käytiin läpi Väppi-kuntien ilmastotyöhön liittyen:

- ILMASTOTYÖN MERKITYS
 - STRATEGIAT JA SUUNNITELMAT
 - ENERGIARATKAISUT
 - RAKENTAMINEN JA RAKENNETTU YMPÄRISTÖ
 - JOHTAMINEN JA RESURSSIT
- + MUUTA HUOMIOITAVAA JA ERITYISPIIRTEITÄ



Haastatteluiden aineisto on teemoiteltu ja yhdistelty johtopäätösten tekemistä varten



ILMASTOTYÖN MERKITYS

"Kunta ainakin yrittää ja haluaisi profiloitua ekologisen ajattelun kuntana, mutta koen että se olisi imago- ja maineasiakin, miksi kunta haluaisi siihen panostaa."

ILMASTOTYÖN MERKITYS [1/3]

KUNNAN KANNALTA



Asteikko: (1 ei lainkaan – 5 erittäin tärkeää)

- Strateginen taso ja tavoitteiden asettaminen ↑
- Toteuttamisen ja konkreettisten toimien taso ↓
- Ilmastotavoitteiden edistäminen VS taloudellinen kestävyys, kustannussäästöt ↑
- Imago ja houkuttelevuus tärkeitä perusteita aktiiviselle ja näkyvälle ilmastotyön edistämiselle

ILMASTOTYÖN MERKITYS [2/3]

YRITYSTEN KANNALTA



Asteikko: (1 ei lainkaan – 5 erittäin tärkeää)

- Matkailuyritykset ↔ kestävän matkailun trendi
- Myös monilla muilla aloilla enenevässä määrin kilpailutekijä
- Kunnan ja yritysten yhteiset intressit kunnan elinvoimaisuuden säilyttämisessä ja vahvistamisessa

ILMASTOTYÖN MERKITYS [3/3]

KUNTALAISTEN KANNALTA



Asteikko: (1 ei lainkaan – 5 erittäin tärkeää)

- Suhtautumisessa suurta vaihtelevuutta
- Yleisesti ottaen vastuullisuus ja ekologisuus omassa toiminnassa ja toimintaympäristössä tärkeää
- Kiinnostus ja aloitteellisuus kasvussa



Ilmastotyö on tärkeää kunnalle, kuntalaisille ja alueen yrityksille



STRATEGIAT JA SUUNNITELMAT

"Kyllä se meidän strategiassamme on ja yksi semmoinen merkittävä strateginen päämäärä ja siihen on haluttu panostaa ja on panostettukin. ... On siihen resursseja käytetty."

STRATEGIAT JA SUUNNITELMAT



Strateginen taso ja suunnitelmat ovat käytäntöä pidemmällä

- Kuntastrategiat → vähähiilisyystavoitteet
- KETS
- Konkreettisisessä työssä terävöittämistä
- Osassa kunnista on lisätty henkilökuntaa edistämään ilmastotyötä, mm. hanketoiminnan kautta
- Aluekehitysrahoitukseen perustuvat kehittämishankkeet ovat tuoneet mahdollisuuksia muutoksen edistämiseen
- Johdon tuki olennaista käytännön etenemiselle
- Taloudellisen kestävyuden varmistaminen on tärkeä valintakriteeri kehittämistoimille
→ osaamisen kehittäminen tarpeen



ENERGIARATKAISUT 1/2

"Saneerattu öljylämmityksiä ja rakennettu aluelämpöverkko, jossa käytetään uusiutuvaa energiaa."

ENERGIARATKAISUT



Uusiutuvan energian tuotantoa on lisätty ja kiinnostus on kasvussa

- Energiaratkaisujen muuttaminen ekologisimmiksi ja taloudellisemmiksi
- Lämpöpumpputeknologiat (*erityisesti maalämpö*)
- Vähäpäästöinen kaukolämpö ja aluelämpö
- Tuulivoima
- Aurinkoenergia



RAKENTAMINEN JA RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

”Puun käytön lisäämistä on pyritty tekemään... pyritään parantamaan ja tekemään energiaremontteja, tiivistämään ikkunoita...”

RAKENTAMINEN JA RAKENNETTU YMPÄRISTÖ



Olemassa olevan rakennuskannan energiankäyttöä pyritään pienentämään

- Energiaremontit (mm. lisäeristäminen...)
- Energiatehokkuussopimukset ja -katselmukset tuottavat tarpeellista tilannetietoa



Uudisrakentamisessa tahtotilana on edistää vähähiilistä rakentamista

- Tavoitteiden asettaminen yksityiselle rakentamiselle haasteena?
- Tällä hetkellä edistetään mm. (julkisen) puurakentamisen kautta



Uudesta ja älykkäästä teknologiasta odotetaan ratkaisuita

- Talotekniikan älykäs ohjaus (mm. iv, lämmitys, valaistus...)
- Valaistuksen uudistaminen (LED)
- Vähäpäästöinen liikenne (mm. sähköautot)



JOHTAMINEN JA RESURSSIT

”Tarvitaan määräistä resurssia, työaikaa, mutta tarvitaan myös työn jalkauttamista ja popularisointia toimialoille, että se tunnustetaan. ... Työn organisointia, joka tehdään suunnitellusti ja systemaattisesti.”

JOHTAMINEN JA RESURSSIT



Aktiivinen viestintä on onnistumisen edellytys

- Merkitys: ei vielä "automaattista" ajattelua kohti vähähiilisyyttä
- Sisäinen: aktivointi, hoksauttaminen, tiedon monisuuntaisuus – tiedolla johtaminen mahdolliseksi
- Ulkoinen: ajattelutapojen uudistuminen, aktivointi, positiivisuus (*mm. imago*)



Ilmastotyön integrointi osaksi jokapäiväistä toimintakulttuuria nähdään tärkeäksi

- Tavoitteiden asettaminen eri toimintoihin + seuranta
- Työkaluja esim. ISO-sertifionneista tai tuloskorttiajattelusta (*balanced scorecard*)?



Toiminnan koordinointiin kaivattaisiin lisää resursseja ja yhteistyötä

- Koordinaattori-tyyppinen työskentely: kunta, seutukunta
- Hinku-verkoston yhteistyö



Tulevina vuosina tiedollinen, taloudellinen ja koordinoiva apu olisi tarpeen etenemisen varmistamiseksi

- Etenemisen tukitoimien hankkeistamisen mahdollisuudet?



MUITA ERITYISPIIRTEITÄ

”Jätesektorin uudistamis- ja kehittämistarvetta pyöritelty naapurikuntien kanssa ja nähdään, että se on osa vähähiilisyyttä, että saataisiin biojätteet pois sekajätteestä.”

MUITA ERITYISPIIRTEITÄ

➡ Alueelle tärkeän matkailusektorin kestävyys ja toimintaedellytysten varmistaminen huomioidaan kehitystoiminnassa

- Kestävä matkailu tärkeää koko Lapille
- Alueiden käytön kehittämisessä huomioitava, mm. tuulivoima-hankkeiden suunnittelussa tai esim. luonnontuote-alan kehittämisedellytyksien edistämisessä

➡ Kuntien tekemissä hankinnoissa nähdään vaikutusmahdollisuuksia

- Voidaan ohjata mm. yritysten toimintatapoja julkisten hankintojen kautta
- Osaamisen kehittäminen tarpeen

➡ Materiaalivirrat ja resurssien käytön näkökulmat kehittämiskohteena

- Esim. jätehuollon uudistaminen, biojätteiden keräys, naapurikuntien yhteistyö?
- Kiertotalous laajempanakin kehittämiskokonaisuutena

ILMASTOTYÖTÄ VÄPPI- KUNNISSA

